

Naam document: Maatregellijst CO₂-Prestatieladder 2017

Datum: 30-12-2017

Versie: 1.2

MAATREGELLIJST CO₂-PRESTATIELADDER 2017

Dit is een PDF-versie van Maatregellijst 2017 die ter invulling beschikbaar is voor bedrijven die zich certificeren voor de CO₂-Prestatieladder. De maatregellijst is een niet uitputtende lijst met CO₂-reductiemaatregelen, onderverdeeld naar veelvoorkomende activiteiten van bedrijven die deelnemen aan de CO₂-Prestatieladder. Elk jaar vindt een update van de lijst plaats, op basis van wat bedrijven ingevuld hebben en eventuele nieuwe activiteiten die aan de lijst toegevoegd zijn.

De wijzigingen ten opzichte van Maatregellijst 2016 zijn in Maatregellijst 2017 weergegeven in de laatste kolom en geaccentueerd. Een **gele achtergrond** betekent een verschuiving/wijziging ten opzichte van 2016 en **groene achtergrond** een nieuw toegevoegde maatregel aan de lijst. De bijbehorende uitleg is weergegeven in de laatste kolom "Wijzigingen t.o.v. Maatregellijst 2016".

Voor meer informatie over de maatregellijst en diens toepassing, zie het [Handboek CO₂-Prestatieladder 3.0](#).

Activiteit	Pagina
Advies	2
Afval	3
Bedrijfsruimten	5
Bouw Bouwplaats	6
ICT	7
Kantoren	8
Logistiek & Transport	10
Materiaalgebruik	13
Materieel	13
Onderaannemers & Leveranciers	17
Personenmobiliteit	18
Scope 3	20
Waterbouw schepen	21

ADVIES

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Aandacht voor CO₂-reductie in projecten NIET verkregen met gunningsvoordeel	Integrale maatregel	Bij minstens 10% van de omzet in ontwerp opdrachten is er aantoonbare aandacht voor CO ₂ -reductie.	Bij meer dan 50% van de omzet in ontwerp opdrachten is er aantoonbare aandacht voor CO ₂ -reductie.	Bij alle ontwerp opdrachten is er aantoonbare aandacht voor CO ₂ -reductie.	Met ontwerp opdrachten worden projecten bedoeld die daadwerkelijk opdracht geworden zijn. Reductie ten opzichte van referentieontwerp op basis van gangbare uitgangspunten voor betreffend ontwerp. Toetsing middels steekproeven is voldoende.	Geen
CO₂-gerelateerd onderzoek en innovatie	Integrale maatregel	2% tot 10% van onderzoek- en innovatiebudget wordt besteed aan onderwerpen die (mede) CO ₂ kunnen besparen.	10% tot 20% van onderzoek- en innovatiebudget wordt besteed aan onderwerpen die (mede) CO ₂ kunnen besparen.	Meer dan 20% van onderzoek- en innovatiebudget wordt besteed aan onderwerpen die (mede) CO ₂ kunnen besparen.		Aangepaste A (was 5-10%)
Kennis en houding medewerkers m.b.t. CO₂-reductie in projecten	Integrale maatregel	10% tot 25% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad waarin aantoonbaar aandacht voor belang, materialiteit en	25% tot 75% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad waarin aantoonbaar aandacht voor belang, materialiteit en	Meer dan 75% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad waarin aantoonbaar aandacht voor belang, materialiteit en	Met ontwerpmethoden en systemen bedoeld zoals BREEAM, DuboCalc, Aanpak duurzame GWW, GreenCalc, EPA-U,	A en B gecombineerd in B; nieuwe A.

		ontwerpmethoden CO ₂ -reductie is besteed.	ontwerpmethoden CO ₂ -reductie is besteed.	ontwerpmethoden CO ₂ -reductie is besteed.	EPA-W, LEED, GPR of andere.	
CO₂-bewustzijn bij medewerkers	Integrale maatregel	CO ₂ -reductie krijgt aantoonbaar aandacht in inwerktraject bij 20% tot 50% van nieuwe adviseurs en projectleiders.	CO ₂ -reductie krijgt aantoonbaar aandacht in inwerktraject bij meer dan 50% van nieuwe adviseurs en projectleiders.	CO ₂ -reductie krijgt aantoonbaar aandacht bij functioneringsgesprekken van minstens 20% van adviseurs en projectleiders		C naar B; B naar A; nieuwe C. Titel is verbreed van 'nieuwe medewerkers' naar 'medewerkers'.
Dialogo m.b.t. CO₂ met grote opdrachtgevers	Integrale maatregel	CO ₂ -reductie is incidenteel agendapunt in periodiek overleg met grote opdrachtgevers.	CO ₂ -reductie is vast agendapunt in periodiek overleg met grote opdrachtgevers.		Grote opdrachtgevers: organisaties jaarlijks meer dan >10 miljoen Euro aan opdrachten in de markt zet.	Geen

AFVAL

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Inzicht in vermeden CO₂ als gevolg van de verwerking van afvalstromen	Integrale maatregel	Bedrijf berekent en rapporteert vermeden ketenemissies voor minimaal 80% van de afvalstromen (massabasis) die zij verwerkt, en gebruikt daarbij het EpE-protocol of een vergelijkbare methode.	Bedrijf berekent en rapporteert vermeden ketenemissies voor 100% van de afvalstromen (massabasis) die zij verwerkt, en gebruikt daarbij het EpE-protocol of een vergelijkbare methode.	Bedrijf kan aantonen dat de vermeden ketenemissies (per massa-eenheid) die zij jaarlijks rapporteert toenemen.	Het EpE-protocol is een protocol voor de kwantificering van GHG emissies van afvalverwerking.	Nieuw

Realiseren verkoopbaar secundair materiaal	Integrale maatregel	Bedrijf verkoopt op structurele basis een secundair materiaal dat zonder noemenswaardige bewerking geschikt is als grondstof in productieprocessen.	Bedrijf verkoopt op structurele basis meerdere secundaire materialen die zonder noemenswaardige bewerkingen geschikt zijn als grondstof in productieprocessen.		Met secundair materiaal wordt bedoeld materiaal dat afkomstig is van een recycling- of verbrandingsproces.	Nieuw
Warmte en/of stoomlevering bij afvalverbranding	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf levert warmte en/of stoom aan een warmtenet ten behoeve van bedrijven of woningen.	Bedrijf levert warmte en/of stoom aan een warmtenet ten behoeve van bedrijven of woningen met al haar afvalverbrandingsinstallaties.			Nieuw
Inkoop van hulpstoffen – gebruik van secundaire materialen	Integrale maatregel		Bedrijf heeft mogelijkheden voor gebruik van secundaire hulpstoffen onderzocht en gebruikt minimaal twee secundaire grondstoffen op structurele basis.		Met secundair materiaal wordt bedoeld materiaal dat afkomstig is van een recycling- of verbrandingsproces.	Nieuw
Verlagen energiegebruik afvalpersen op afvalwagens	Activiteit efficiënter uitvoeren		Gebruik dubbele compressiepomp op meer dan 5% van de afvalwagens.	Gebruik dubbele compressiepomp op meer dan 25% van de afvalwagens.		Nieuw

BEDRIJFSRUIMTEN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Onderzoeken en uitvoeren energiebesparing	Integrale maatregel	Bedrijf voert structureel, elke 4 jaar, energieonderzoeken uit bij elke bedrijfsruimte die verwarmd wordt of waar proces-energie wordt gebruikt en voert alle maatregelen uit met een TVT van minder dan 5 jaar.	Bedrijf voert structureel, elke 4 jaar, energieonderzoeken uit bij elke bedrijfsruimte die verwarmd wordt of waar proces-energie wordt gebruikt en voert alle maatregelen uit met een TVT van minder dan 10 jaar.	Bedrijf voert structureel, elke 4 jaar, energieonderzoeken uit bij elke bedrijfsruimte die verwarmd wordt of waar proces-energie wordt gebruikt en voert alle maatregelen uit met een TVT van minder dan 15 jaar.	Bij een energieonderzoek horen de maatregelen met een TVT (eenvoudige terugverdientijd) van minder dan 5 jaar wettelijk ook daadwerkelijk uitgevoerd te worden. Bij een langere TVT worden bijvoorbeeld ook maatregelen als het installeren van zonnecellen haalbaar.	Nieuw
Opsporen perslucht lekkages	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf kan aantonen dat (alle) persluchtinstallatie(s) jaarlijks worden gecontroleerd op lekkages.	Bedrijf kan aantonen dat (alle) persluchtinstallatie(s) 3-maandelijks worden gecontroleerd op lekkages.			Nieuw

BOUW BOUWPLAATS

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Inkoop van groene stroom en/of Nederlandse Garantie Van Oorsprong (GVO)	Toepassen duurzame energie	Minder dan 50% stroom voor verbruik op het werk (bouwplaats) is groene stroom en/of Nederlandse GVO's.	Minstens 50% stroom voor verbruik op het werk (bouwplaats) is groene stroom en/of Nederlandse GVO's.	Minstens 75% stroom voor verbruik op het werk (bouwplaats) is groene stroom en/of Nederlandse GVO's.	Stroomverbruik via tijdelijke afspraken op bouwplaats.	Nieuwe C.
Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit voor bouwplaats	Toepassen duurzame energie			Tot 10% van de elektriciteit op de bouwplaats is van eigen hernieuwbare opwekking (via eigen investering of PPA).	Percentage ten opzichte van totaal elektriciteitsgebruik op bouwplaats. PPA= Lange termijn Power Purchase Agreement. Overeenkomst voor aankoop van duurzame energie die gebruikt kan worden voor de financiering van investering.	B naar C.
Energiebesparing bouwkeet	Activiteit efficiënter uitvoeren	Tenminste 5% van de gebruikte bouwketen voldoet aan de eisen van het bouwbesluit 2012 voor tijdelijke gebouwen.	Tenminste 20% van de gebruikte bouwketen voldoet aan de eisen van het bouwbesluit 2012 voor tijdelijke gebouwen.	Alle gebruikte bouwketen voldoen aan de eisen van het bouwbesluit 2012 voor tijdelijke gebouwen.	Bedoeld worden de energetische eisen voor tijdelijke gebouwen (paragraaf 5.7 bouwbesluit 2012).	Nieuwe A.
Toepassing Waterstof- of biofuel aggregaat	Toepassen duurzame energie			Bedrijf heeft tenminste één waterstof- of biofuel-aggregaat in gebruik.		Verbreed van alleen waterstofaggregaat.

Gebruik rijplaten om rolweerstand te verminderen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gebruik rijplaten indien mogelijk en zinvol.				Geen
---	----------------------------------	--	--	--	--	------

ICT

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Maatregelen datacentra uit lijst MJA3 voor de ICT-sector	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf heeft aantoonbaar de relevante 'meest gerealiseerde proces (PE) maatregelen' geïmplementeerd.	Het bedrijf heeft de relevante 'meest gerealiseerde proces (PE) maatregelen' en 'erkende maatregelen' geïmplementeerd.	Het bedrijf heeft bovendien minstens twee 'ideeën voor (PE/KE/DE) maatregelen' en/of 'innovatieve maatregelen' gerealiseerd.	Van toepassing op bedrijven die een datacenter beheren. Zie de MJA3 ICT 2016 lijst .	Nieuw
Inkopen efficiënte hardware	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf heeft bij aankoop van computers, laptops, en printers aantoonbaar gekozen voor producten met het Energy Star label.	Het bedrijf neemt, waar mogelijk, hardware af van leveranciers die bij de 1/3 meest duurzame leveranciers horen volgens Rankabrand, de Greenpeace Guide of een vergelijkbare systematiek.		Zie: Energy Star producten Greenpeace Guide Rankabrand	Nieuw
Groene cloud voor virtualisatie ICT-omgeving	Integrale maatregel		Het bedrijf heeft bij de keuze voor cloudopslag en de cloud-provider aantoonbaar rekening gehouden met CO ₂ -reductie.	Het bedrijf heeft haar cloud-data bij een clouddienst die een aantoonbaar groen beleid voert.	Aantoonbaar groen beleid is minimaal een C-label voor de cloud-provider op Rankabrand , bij de 1/3 meest duurzame partijen op de Greenpeace Guide ,	Nieuw

					of een vergelijkbare ranking en/of het gebruik van groene stroom.	
--	--	--	--	--	---	--

KANTOREN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Verbeteren Energielabel	Integrale maatregel	Het gemiddeld Energielabel van gebouwen is niet bekend, of is E, F of G.	Het gemiddeld Energielabel van gebouwen is B, C of D.	Het gemiddeld Energielabel van gebouwen is minstens A.	Het gemiddeld Energielabel is te berekenen o.b.v. de energie-index en gebruiksoppervlakte, beide vermeld op Energielabel utiliteitsbouw. Bereken dit voor alle gebouwen in gebruik (eigendom of huur). Deze maatregel dekt ook individuele besparingsmaatregel en zoals isolatie, ketelvervanging en zonwering.	Opmerking aangepast: deze maatregel dekt ook individuele maatregelen.
Energiemanagementsysteem	Activiteit efficiënter uitvoeren	Jaarlijkse analyse energierekeningen van alle gebouwen.	50% tot 80% van het gebruikersoppervlak heeft gebouwbeheersysteem met terugkoppeling aan	Meer dan 80% van het gebruikersoppervlak heeft gebouwbeheersysteem met terugkoppeling aan de gebruikers.		Geen

			de gebruikers (bv paneel in de hal).			
Optimalisatie klimaatinstallaties	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bij alle gebouwen die de afgelopen 5 jaar in gebruik zijn genomen is klimaatinstallatie ingeregeld	50% tot 80% van gebruiksoppervlak worden installaties tenminste elke 5 jaar ingeregeld	Meer dan 80% van het gebruiksoppervlak heeft gebouwbeheersysteem met dynamische inregeling	Dynamische inregeling betreft meet- en regeltechniek die het klimaatsysteem automatisch optimaliseert.	Geen
Inkoop groene stroom en/of Nederlandse Garantie Van Oorsprong (GVO)	Toepassen duurzame energie	Meer dan 75% van de gebruikte elektriciteit is groene stroom of vergoend met Nederlandse GVO's	Meer dan 90% van de gebruikte elektriciteit is groene stroom of vergoend met Nederlandse GVO's	Meer dan 98% van de gebruikte elektriciteit is groene stroom of vergoend met Nederlandse GVO's	Het betreft de elektriciteit gebruikt in gebouwen, dus niet elektriciteit in proces of op de bouwplaats.	B naar A; nieuwe B > 90% groene stroom; nieuwe C > 98% groene stroom
Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit	Toepassen duurzame energie	Het elektriciteitsgebruik wordt tot 5% gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	Het elektriciteitsgebruik wordt 5% tot 10% gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	Minstens 10% van het elektriciteitsgebruik wordt gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	Percentage van de eigen elektriciteitsbehoefte . PPA= Lange termijn Power Purchase Agreement. Overeenkomst voor aankoop van duurzame energie die gebruikt kan worden voor de financiering van investering	Toegevoegd A < 5% eigen opwek; B gewijzigd naar 5-10%
Gebruik duurzame warmte en/of warmtekoude-opslag (WKO)	Toepassen duurzame energie	Voor 10% tot 50% van het gebruikersoppervlak wordt duurzame warmte toegepast voor ruimteverwarming.	Voor 50% tot 80% van het gebruikersoppervlak wordt duurzame warmte toegepast voor ruimteverwarming.	Voor meer dan 80% van het gebruikersoppervlak wordt duurzame warmte toegepast voor ruimteverwarming.	Duurzame warmte kan afkomstig zijn van (groen) gas, restwarmte, warmtepompen,	Geen

					biomassa, bodem en zonne-energie. Zie: http://www.igev.nl/Downloads/downloads_getfilem.aspx?id=488310	
Erkende Maatregelen energiebesparing voor gebouwen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Alle Erkende Maatregelen Energiebesparing kantoren zijn doorgevoerd c.q. voor zover in die lijst aangegeven: worden op natuurlijke momenten doorgevoerd			Dit betreft de lijst 'Kantoren overheid en defensie' die als bijlage bij het Activiteitenbesluit is gepubliceerd (activiteitenregeling 2.16, bijlage 10).	Geen

LOGISTIEK & TRANSPORT

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Gebruik efficiëntere diesel	Activiteit efficiënter uitvoeren	< 50% van gebruikte brandstof is gecertificeerd als Lean & Green Tool (of bij 50% van brandstof wordt additief toegevoegd dat gecertificeerd is als Lean & Green Tool) én levert tenminste 3% brandstofbesparing t.o.v.	> 50% van gebruikte brandstof is gecertificeerd als Lean & Green Tool (of bij 50% van brandstof wordt additief toegevoegd dat gecertificeerd is als Lean & Green Tool) én levert tenminste 3% brandstofbesparing t.o.v.	> 75% van gebruikte brandstof is gecertificeerd als Lean & Green Tool (of bij 75% van brandstof wordt additief toegevoegd dat gecertificeerd is als Lean & Green Tool) én levert tenminste 3% brandstofbesparing t.o.v.	Dit betreft verschillende typen diesel, zoals Traxx of Shell Fuel Save, die 3% of meer brandstofbesparing opleveren t.o.v. normale diesel, volgens opgave van de brandstofleverancier. Zie Lean & Green	Nieuwe C

		gebruik van normale diesel.	gebruik van normale diesel.	gebruik van normale diesel.	tools: http://lean-green.nl/nl-NL/tools/lean-and-green-tools/ Let op: Gebruik van brandstof met additieven kan conflicteren met garantiebepalingen van motorproducenten. Neem hierover contact met uw leverancier.	
Stimuleren zuinig rijden door Het Nieuwe Rijden	Activiteit efficiënter uitvoeren	25% tot 75% van de chauffeurs is op cursus "het nieuwe rijden" geweest (online of praktijk).	Minstens 75% van de chauffeurs is op cursus "het nieuwe rijden" geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.	Minstens 90% van de chauffeurs is op cursus "het nieuwe rijden" geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.		B naar A; C naar B; nieuwe C
Aanschaf zuinigere vrachtwagens	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bij aanschaf nieuwe vrachtwagens is laag brandstofgebruik volgens marktstandaard een keuzecriterium.	Bij aanschaf nieuwe vrachtwagens wordt gekozen voor vrachtwagen met brandstofverbruik dat minimaal 15% lager ligt dan de standaard in de markt.	Bij aanschaf nieuwe vrachtwagens wordt gekozen voor vrachtwagen met brandstofverbruik dat minimaal 30% lager ligt dan de standaard in de markt.	De standaard in de markt te bepalen door het bedrijf, bijvoorbeeld o.b.v. bestaand marktonderzoek, of door gemiddelde te nemen van 5 alternatieven die nu op de markt zijn.	Geen
Stimuleren zuinig rijden door Monitoring	Activiteit efficiënter uitvoeren	Monitoring brandstofgebruik en jaarlijkse terugkoppeling naar bestuurders.	Monitoring brandstofgebruik en 3-maandelijks	Toepassing brandstofmanagementsysteem met registratie van rijgedrag en directe		Geen

			terugkoppeling naar bestuurders.	terugkoppeling aan chauffeur.		
Verwarming vrachtwagen: standkachel i.p.v. koelwater van de motor	Activiteit efficiënter uitvoeren		Standkachel i.p.v. koelwater van de motor toepast bij minder dan 75% van de vrachtwagens.	Standkachel i.p.v. koelwater van de motor toepast bij meer dan 75% van de vrachtwagens.	Volgens onderzoek van TNO/Cumela leidt een standkachel ten opzichte van gebruik koelwater voor verwarming tot 2-5% CO ₂ -besparing.	A verwijderd; B gewijzigd naar '<75%' (dus combinatie van A en B)
Koeling vrachtwagen: gebruik standairco	Activiteit efficiënter uitvoeren			Toepassing standairco op vrachtwagens. Minimaal één systeem in gebruik.	Standairco is een aircosysteem waarbij koude tijdens gebruik materieel wordt opgeslagen en daarna de cabine koel kan houden.	Geen
Controle juiste bandenspanning vrachtauto's	Activiteit efficiënter uitvoeren	Jaarlijkse controle bandenspanning bij alle vrachtauto's.	3 maandelijks controle bandenspanning bij alle vrachtauto's.			Geen
Afweging rijden/varen	Integrale maatregel		Indien mogelijk en zinvol krijgt varen de voorkeur boven rijden. Deze afweging is procedureel vastgelegd.		Deze maatregel is alleen relevant voor civieltechnische werken	
Tegengaan stationair draaien vrachtwagens	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf maakt afspraken met chauffeurs over het tegengaan van stationair draaien en kan dit aantonen.	Start-stop systeem toegepast bij < 25% van in gebruik zijnde vrachtwagens (eigendom, lease).	Start-stop systeem toegepast bij > 25% van de in gebruik zijnde vrachtwagens (eigendom, lease).		Nieuw
Wedstrijd	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf laat chauffeurs deelnemen aan een jaarlijkse wedstrijd wie het zuinigst rijdt.				Nieuw

Rijden op (bio-)gas of (full) elektrisch	Activiteit efficiënter uitvoeren		1% van vrachtwagens (in eigendom of lease) bestaat uit wagens die rijden op alternatieve brandstoffen of full-electric.	5% van vrachtwagens (in eigendom of lease) bestaat uit wagens die rijden op alternatieve brandstoffen of full-electric.	Full electric: met contract voor hernieuwbare elektriciteit. Alternatieve brandstoffen: biogas, ethanol, LNG of CNG.	Nieuw
---	----------------------------------	--	---	---	--	-------

MATERIAALGEBRUIK

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Selectie materialen o.b.v. DuboCalc	Integrale maatregel	CO ₂ -uitstoot volgens DuboCalc weegt altijd mee bij selectie materialen.	Bedrijf stelt expliciete eisen aan de uitstoot bepaald met DuboCalc en controleert die.			B naar A; nieuwe B

MATERIEEL

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Monitoring individuele mobiele werktuigen op brandstofgebruik en aantal draaiuren	Activiteit efficiënter uitvoeren	Monitoring van brandstofverbruik 25% tot 75% van het aantal mobiele werktuigen.	Monitoring van brandstofverbruik voor minstens 75% van het aantal mobiele werktuigen.	Monitoring van brandstofverbruik voor minstens 90% van het aantal mobiele werktuigen.	Handmatig of aflezen uit het motormanagement systeem, terugkoppeling van resultaten aan bestuurder en/of leidinggevende.	C naar B; B naar A; nieuwe C

Cursus het Nieuwe Draaien	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf kan aantonen dat <25% van de machinisten en/of <25% van voormannen en planners een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat 25% tot 75% van de machinisten en/of 25% tot 75% van voormannen en planners een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat minstens 75% van de machinisten en/of minstens 75% van voormannen en planners een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Onder voormannen, planners kunnen ook uitvoerders verstaan worden. In algemene zin gaat het om bewustwording onder machinisten en leidinggevenden. Erkende opleiders beschikken over een branche-erkend trainingscertificaat Het Nieuwe Draaien. Meer informatie: BMWT	Geen
Aanschaf zuinigere machines	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf kan aantonen dat ze in minimaal 50% van de machineaankopen in de afgelopen 2 jaar bij de keuze tussen gelijksoortige mobiele werktuigen de voorkeur geeft aan de machine met het laagste brandstof- en/of energieverbruik.	Het bedrijf kan aantonen dat ze in minimaal 75% van de machineaankopen in de afgelopen 2 jaar bij de keuze tussen gelijksoortige mobiele werktuigen de voorkeur geeft aan de machine met het laagste brandstof- en/of energieverbruik.	Het bedrijf kan aantonen dat ze in minimaal 90% van de machineaankopen in de afgelopen 2 jaar bij de keuze tussen gelijksoortige mobiele werktuigen de voorkeur geeft aan de machine met het laagste brandstof- en/of energieverbruik.	Bron: BMWT	C naar B; B naar A; nieuwe C: > 90%
Start-stop systeem op materieel	Activiteit efficiënter uitvoeren	Start-stop systeem toegepast bij < 25% van het aantal mobiele werktuigen (kranen, graafmachines e.d.).	Start-stop systeem toegepast bij 25% tot 75% van het aantal mobiele werktuigen (kranen, graafmachines e.d.)	Start-stop systeem toegepast bij > 75% van het aantal mobiele werktuigen (kranen, graafmachines e.d.).	Of een gelijksoortig systeem, zoals automatische motorstop. Bron: Brandstofverbruiksreductie en -monitoring	Geen

					van mobiele werktuigen 2014, TNO/Cumela/BMWT onderzoek 3-10% besparing.	
Systeem van voorverwarming van de motor ter voorkoming van een koude start. Onder dit systeem wordt verstaan een standkachel, elektrische motorblokverwarming of vergelijkbaar.	Activiteit efficiënter uitvoeren	Systeem/technische voorziening toegepast bij < 10% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Systeem/technische voorziening toegepast bij < 25% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Systeem/technische voorziening toegepast bij > 25% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Bron: Brandstofverbruiksreductie en -monitoring van mobiele werktuigen 2014, TNO/Cumela/BMWT onderzoek 2-5% besparing	Lichter gemaakt: A naar B; B en C gecombineerd; nieuwe A.
Controle juiste bandenspanning	Activiteit efficiënter uitvoeren	Maandelijkse controle bandenspanning bij < 25% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Maandelijkse controle bandenspanning bij 25%-75% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Maandelijkse controle bandenspanning bij > 75% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Bron: TNO, Cumela, BMWT: omvang besparing onbekend.	Geen
Brandstof: Toepassing mobiele werktuigen op basis van een full-electric of hybride systeem/technologie	Activiteit efficiënter uitvoeren		Het bedrijf kan aantonen dat het minimaal één mobiel werktuig in gebruik heeft dat gebaseerd is op hybride of full electric technologie, waarbij het bedrijf kan aantonen dat deze machine minder CO ₂ -emissies uitstoot	Het bedrijf kan aantonen dat het meerdere mobiele werktuigen in gebruik heeft die gebaseerd zijn op hybride of full-electric technologie, waarbij het bedrijf kan aantonen dat deze machine minder CO ₂ -emissies uitstoot		Geen

			dan een gelijksoortige conventionele machine.	dan een gelijksoortige conventionele machine.		
Onderhoud: het bedrijf kan aantonen dat ze zorgdraagt voor correcte machine-instellingen op basis van fabrieksspecificatie, de periodieke materieelkeuring en de voorgeschreven uitvoering van het onderhoudsprogramma	Integrale maatregel	Het bedrijf kan aantonen dat 25%-75% van het machinepark wordt onderhouden conform fabrieksopgave en onderhoudsprogramma.	Het bedrijf kan aantonen dat 100% van het machinepark wordt onderhouden door de leverancier conform fabrieksopgave en onderhoudsprogramma (full service contracten).		Bron: BMWT	B naar A; C naar B
Elektrificeren handgereedschap	Activiteit efficiënter uitvoeren	Waar mogelijk maakt het bedrijf gebruik van elektrisch handgereedschap in plaats van handgereedschap op brandstof.	Aantoonbaar beleid vervanging/invoering elektrisch handgereedschap in plaats van handgereedschap op brandstof.			Nieuw
Het Nieuwe Stallen	Activiteit efficiënter uitvoeren		Bedrijf maakt afspraken met collega-bedrijven over het bij elkaar stallen van materieel om transportkilometers met materieel te besparen.		CUMELA sector-initiatief	Nieuw

ONDERAANNEMERS & LEVERANCIERS

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Selectie onderaannemers op reisafstand	Activiteit beperken	Reisafstand weegt mee in selectieprocedure voor onderaannemers.	Bedrijf stelt expliciete eisen t.a.v. reisafstand van onderaannemers en/of leveranciers.			B naar A; nieuwe B
Selectie onderaannemers op CO₂ bewust certificaat	Integrale maatregel	Bezit CO ₂ -bewust certificaat van onderaannemers weegt mee in selectieprocedure voor onderaannemers.	Bedrijf eist CO ₂ -bewust certificaat bij haar belangrijkste onderaannemers en/of leveranciers (bijvoorbeeld haar A-leveranciers).			B naar A; nieuwe B
Cursus Het Nieuwe Draaien	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf kan aantonen dat <25% van de machinisten en/of <25% van voormannen en planners van onderaannemers een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat 25% tot 75% van de machinisten en/of 25% tot 75% van voormannen en planners van onderaannemers een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat minstens 75% van de machinisten en/of minstens 75% van voormannen en planners van onderaannemers een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	In het algemeen gaat het om bewustwording onder machinisten en leidinggevenden van onderaannemers. Erkende opleiders beschikken over een branche-erkend trainingscertificaat Het Nieuwe Draaien. Meer informatie: BMWT.	Nieuw

PERSONENMOBILITEIT

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Beleid t.a.v. aanschaf/lease nieuwe personenauto's	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gemiddelde CO ₂ -uitstoot van het wagenpark personenauto's (opgave fabrikant) tussen 150 - 110 gr/km.	Gemiddelde CO ₂ -uitstoot van het wagenpark personenauto (opgave fabrikant) tussen 110 - 95 gr/km.	Gemiddelde CO ₂ -uitstoot van het wagenpark personenauto (opgave fabrikant) is minder dan 95 gr/km.	In 2013 was 109 gr/km de gemiddelde uitstoot van het Nederlandse personenautopark (nieuwe verkoop). De EU doelstelling (nieuwe verkoop) voor 2021 is 95 gr/km.	Geen
Beleid t.a.v. aanschaf/lease nieuwe busjes	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gemiddelde CO ₂ -uitstoot van het wagenpark busjes (opgave fabrikant) tussen 210 - 175 gr/km.	Gemiddelde CO ₂ -uitstoot van het wagenpark busjes (opgave fabrikant) tussen 175 - 147 gr/km.	Gemiddelde CO ₂ -uitstoot van het wagenpark busjes (opgave fabrikant) is minder dan 147 gr/km.	Het Europees beleid voor 2017 is 175 gr/km en vanaf 2020 147 gr/km.	Geen
Stimuleren zuinig rijden: Monitoring	Activiteit efficiënter uitvoeren	Monitoring brandstofgebruik en jaarlijkse terugkoppeling naar bestuurders.	Monitoring brandstofgebruik en 3-maandelijkse terugkoppeling naar bestuurders.			Geen
Stimuleren zuinig rijden: Het Nieuwe Rijden	Activiteit efficiënter uitvoeren	Tool box zuinig rijden ter beschikking stellen aan alle bestuurders.	Elke chauffeur van een busje heeft (online of praktijk) cursus Het Nieuwe Rijden gevolgd.	Minstens 90% van de chauffeurs (auto & busje) heeft (online of praktijk) cursus het Nieuwe Rijden gevolgd en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.		Geen
Terugdringen autogebruik	Activiteit beperken		Invoering van een persoonlijk	Invoering van een persoonlijk		Geen

			mobilitetsbudget voor al het personeel met een leaseauto gericht op het terugdringen van het aantal leaseauto's en/of het beperken van het aantal autokilometers.	mobilitetsbudget voor al het personeel gericht op het terugdringen van het aantal autokilometers.		
Controle juiste bandenspanning leaseauto's	Activiteit efficiënter uitvoeren	Jaarlijkse controle bandenspanning bij meer dan 50% van de leaseauto's.	Jaarlijkse controle bandenspanning bij meer dan 75% van de leaseauto's en de eigen auto's van het personeel.	Jaarlijkse controle bandenspanning bij meer dan 90% van de leaseauto's en de eigen auto's van het personeel.		B naar A; C naar B; nieuwe C
Stimuleren elektrisch rijden	Integrale maatregel	Bedrijf beschikt over tenminste één laadpunt bij één kantoor.	Indien het bedrijf meerdere kantoren heeft beschikt het bedrijf over tenminste één laadpunt bij elk (vast) kantoor.	Alle laadpalen worden bovendien gevoed met Nederlandse groene stroom.		B naar A; C naar B; nieuwe C
Stimuleren Carpoolen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf stimuleert actief carpoolen tussen werknemers en kan dit aantonen.	Bedrijf stelt poolauto's beschikbaar voor gezamenlijk vervoer naar kantoor- of projectlocatie.	Alle poolauto's rijden op alternatieve brandstoffen of zijn full-electric.	Full electric: met contract voor hernieuwbare elektriciteit. Alternatieve brandstoffen: biogas, ethanol, LNG of CNG.	Nieuw
Beschikbaar stellen fiets, e-bike, of e-scooter	Integrale maatregel	Wanneer zinvol stelt het bedrijf alternatieve vervoersmiddelen beschikbaar op project- of kantoorlocatie voor korte ritten.				Nieuw

Wedstrijd personenmobiliteit	Integrale maatregel	Bedrijf laat het personeel deelnemen aan een jaarlijkse wedstrijd wie het zuinigst en/of het minst rijdt.					Nieuw
Rijden op alternatieve brandstoffen of full-elektrisch	Activiteit efficiënter uitvoeren	5% van wagenpark (personen- en bedrijfswagens in eigendom of lease) rijdt op alternatieve brandstoffen of is full-electric.	10% van wagenpark (personen- en bedrijfswagens in eigendom of lease) rijdt op alternatieve brandstoffen of is full-electric.	15% van wagenpark (personen- en bedrijfswagens in eigendom of lease) rijdt op alternatieve brandstoffen of is full-electric.	Full electric: met contract voor hernieuwbare elektriciteit. Alternatieve brandstoffen: biogas, ethanol, LNG of CNG.		Nieuw

SCOPE 3

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Ontwikkeling extra reducerende maatregelen	Integrale maatregel	Bedrijf neemt in één of meer projecten initiatief om extra CO ₂ -reducerende maatregelen te nemen en organiseert daarvoor financiering.	Bedrijf stelt expliciete eisen/doelen met betrekking tot CO ₂ -reductie per project.			B naar A; nieuwe B

WATERBOUW SCHEPEN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	OPMERKING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2016
Verbeteren brandstof efficiency equipment	Activiteit efficiënter uitvoeren	Efficiency indicatoren gedefinieerd en monitoring ingevoerd.	Bedrijf koppelt de monitoringresultaten in samenhang met haar CO ₂ -doelen aantoonbaar aan besparingsmaatregelen.			Nieuwe B
Stimuleren Het Nieuwe Varen / Voortvarend-Besparen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Minder dan 50% van de stuurlieden is op cursus geweest.	50% tot 80% van de stuurlieden is op cursus geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.	Meer dan 80% van de stuurlieden is op cursus geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.		Geen
Terugdringen stationair verbruik	Integrale maatregel	Gebruik walstroomaansluiting of kleine generator.	Bedrijf zet aantoonbaar altijd walstroom in waar dat nodig en mogelijk is.			Nieuwe B
Inkoop groene stroom en/of Nederlandse GVO	Toepassen duurzame energie	Minder van 50% walstroom is groene stroom of stroom met Garantie van Oorsprong (GVO).	50% tot 80% van de walstroom is groene stroom of stroom met Garantie van Oorsprong (GVO).	Meer dan 80% van de walstroom is groene stroom of stroom met Garantie van Oorsprong (GVO).		Geen
Gebruik biodiesel	Toepassen duurzame energie		Minstens 5% van het brandstofgebruik is biodiesel.	Minstens 10% van het brandstofgebruik is biodiesel.		C naar B; nieuwe C: zelfde als B maar < 10%
Implementatie van SEEMP op binnenvaartschepen	Activiteit efficiënter uitvoeren			Tenminste één binnenvaartschip heeft SEEMP geïmplementeerd.	Zie SEEMP	Geen
LED verlichting voor schepen	Activiteit efficiënter uitvoeren		Bedrijf heeft één schip in de vloot dat volledig verlicht wordt met LED verlichting.	Bedrijf heeft minstens 10% van de schepen in haar vloot met volledige LED verlichting.		C naar B; nieuwe C

Gebruik additieven in diesel	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bij minder dan 50% van de brandstof dit het bedrijf gebruikt wordt een additief toegevoegd dat tenminste 3% brandstofbesparing oplevert t.o.v. normale diesel.	Bij meer dan 50% van de brandstof dit het bedrijf gebruikt wordt een additief toegevoegd dat tenminste 3% brandstofbesparing oplevert t.o.v. normale diesel.	Dit betreft verschillende typen diesel, zoals TRAXX of Shell Fuel Save, die 3% of meer brandstofbesparing opleveren t.o.v. normale diesel, volgens opgave van de brandstofleverancier. Let op: gebruik van brandstof met additieven kan conflicteren met garantiebepalingen van motorproducenten.	Nieuw
-------------------------------------	----------------------------------	--	--	---	-------